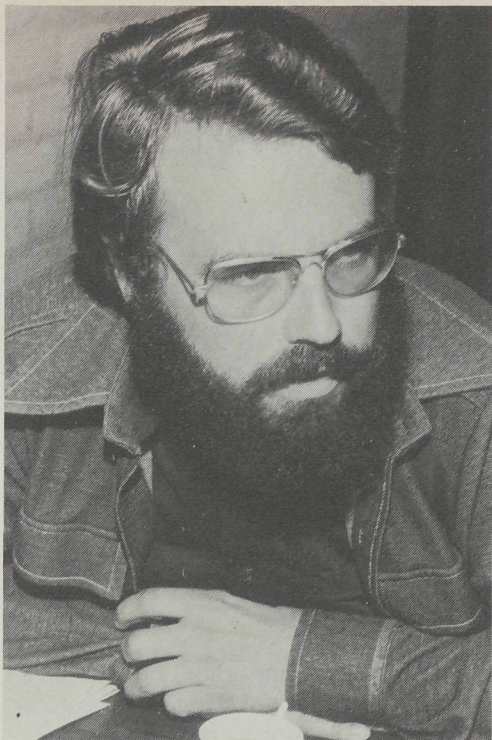

Dr. G. Snel

middel om er beter van te worden. Men probeert er voordeel, namelijk een lager vonnis, uit te halen. Probeer dan maar eens duidelijk te maken dat het rapport eigenlijk is bedoeld als begin van hulpverlening. Dat is moeilijk,' aldus de heer Snel. Er zijn verschillende manieren waarop de maatschappelijk werkers bij de reclassering aan deze problemen het hoofd kunnen bieden. Sommigen – en dat is wel de meest rigoureuze oplossing – zoeken ander werk. Anderen kiezen voor de cliënt en rapporteren alleen wat deze kwijtwil. Weer anderen proberen zo goed mogelijk hun werk te doen in de onmogelijke situatie, zonder partij te trekken voor justitie of cliënt. 'Uiteindelijk is dit van twee walletjes eten tot mislukken gedoemd, men moet een keus doen'. Daarbij komt nog, dat het voorlichten tot nog toe het grootste deel van de werktijd van de reclasserings-maatschappelijk werker in beslag neemt. Daardoor kan de hulpverlening nauwelijks aan bod komen. Uit het onderzoek is trouwens gebleken dat driekwart van de maatschappelijk werkers het daarmee eens is.

Individu

Voor zover de reclassering dan nog aan hulpverlening in immateriële zin doet, d.w.z. vooral casework, een methode die in hoofdzaak individueel is gericht. Dat wil zeggen: zich toespitst op het individu 'dat het gedaan heeft' en 'waaraan iets gedaan moet worden'. Daarbij wordt echter onvoldoende rekening gehouden met het feit dat delicten vaak slechts symptomen zijn van een problematiek die zijn oorzaak vindt in maatschappelijke structuren en omstandigheden.

Als je iets aan die tegenstrijdige taken van de reclassering zou willen doen, dan is het noodzakelijk dat rekening wordt gehouden met gegevens die door criminologie en deviolgie (= leer van het afwijkende gedrag) zijn aangedragen.

Dat heeft dan vooral betrekking op het feit dat criminaliteit zo vaak voorkomt in alle lagen van de bevolking, dat het een normaal verschijnsel is. Bovendien zou men er oog voor moeten hebben dat crimineel of afwijkend gedrag kan worden gestimuleerd, louter door het feit dat het als zodanig wordt bestempeld o.a. door benaderingssystemen van crimineel en afwijkend gedrag zoals het strafrechtelijk sanctie-apparaat.

Beleid

In het laatste hoofdstuk van zijn proefschrift doet de heer Snel een aantal beleidssuggesties. Niet het in het leven roepen van een nieuwe organisatie door middel van een fusie is het belangrijkste, maar het garanderen van een hulpverlening, die meer is toegespitst op de mensen die in nood zijn geraakt, doordat ze een delict hebben gepleegd of in contact zijn geraakt met politie of justitie. De hulpverlening zou veel beter dan op het ogenblik het geval is, gestalte kunnen krijgen in een ruimere, vanuit het welzijnswerk opgezette organisatie, die is opgebouwd vanuit de basis, dat wil zeggen: zo dicht mogelijk bij de mensen om wie het gaat. Het komt er op neer, dat er een nieuw soort organisatie moet komen die een groot deel van de taak van de strafrechtpleging kan overnemen. De taak van die organisatie zou o.a. door de – dan voormalige – reclasserings-maatschappelijk werkers kunnen worden verricht, in samenwerking met andere wel of niet deskundige werkers.

Decentralisatie

'Deze welzijnsorganisatie zal zoveel mogelijk gedecentraliseerd moeten worden door in dorpen en/of wijken een centrum in te stellen waar iedereen zomaar binnen kan lopen. De hulpverlening vanuit deze wijkcentra moet zoveel mogelijk democratisch en horizontaal worden opgezet. De cliënten moeten zelf kunnen meebeslissen, niet alleen over de aard van de hulpverlening, maar ook over de doelstelling en het beleid van de organisatie. Dit betekent dat zijzelf vertegenwoordigers moeten kunnen kiezen in het bestuur van de wijkcentra en de organisatie daarachter. Deze wijkcentra zouden kunnen functioneren als instantie, waar mensen kunnen aankloppen voor bemiddeling bij terugverkrijging van gestolen goed of geld, het verkrijgen van schadevergoeding voor door anderen toegebrachte schade. Ook daders moeten zich tot dergelijke bureaus kunnen wenden, ongeacht het feit of het strafrechtsapparaat daarvan op de hoogte is. Daarnaast zou men vanuit die organisatie ook algemene

maatschappelijke problemen die achter veel hulpvragen verscholen liggen, kunnen aanpakken.'

De fusie van de reclasseringsorganisaties is, volgens Snel, alleen gerechtvaardigd als hij wordt gezien als eerste stap naar een uiteindelijke integratie met het welzijnswerk. Voor dat het zover is, zou de reclassering al zoveel mogelijk moeten doen om delinkwenten uit handen van het gerechtelijk apparaat te houden, want langzamerhand is wel gebleken dat dit apparaat niet het meest geschikt is om problemen van criminaliteit of afwijkend gedrag te benaderen. 'In feite is het probleem van de criminaliteit een probleem naast vele andere. Het is gewoon toeval dat sommige mensen met de justitie in aanraking komen. Anderen gaan bijvoorbeeld naar een psychiater'.

Inbraak

Stel, dat ergens in een wijk wordt ingebroken, hoe zou dan, in de situatie die de heer Snel voor ogen staat, de procedure moeten verlopen?

'Ik ga ervan uit, dat er een wijkcentrum bestaat, waaraan de verschillende welzijnswerkers zijn verbonden. Dat is een instantie van de wijkbewoners zelf; ze kiezen er zelf hun vertegenwoordigers in. De professionele welzijnswerker zorgt hooguit voor een goed verloop van het werk. Hij begeleidt de mensen in die wijk, zodat ze, wat ze zelf willen, ook kunnen bereiken. Als er is ingebroken kan de gedupeerde naar het wijkcentrum gaan. In het wijkcentrum zal men trachten de zaak tussen inbreker en gedupeerde te regelen; men zal trachten ze bij elkaar te brengen. De politie zou zich eigenlijk alleen moeten bezighouden met het opsporen van het gestolen goed.'

'Met wat overdrijving zou je kunnen zeggen dat er in onze samenleving een categorie mensen bestaat die is achtergesteld. Dat zijn mensen met minder mogelijkheden voor een goede opleiding, de mensen die meer dan anderen met hulpinstanties in aanraking komen, zowel met maatschappelijk werk als met reclassering. Het zijn deze mensen die zouden moeten worden geactiveerd, zodat ze hun eigen situatie zouden kunnen verbeteren.'

De heer Snel schreef zijn beleidssuggesties in de wetenschap, dat die veel mensen nogal ambitieus in de oren zouden klinken. 'Ik zou willen, dat de discussie over deze zaken weer eens een duw krijgt. Misschien is het schrijven van een dissertatie daarvoor een gelegenheid. Ik zie wel, dat de uitvoering van wat ik wil zeer moeilijk is, maar daarom vind ik nog wel dat het zou moeten gebeuren. Ik zie namelijk geen andere mogelijkheid'.